

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

666. Quodnam sit officium illius circa celebrationem missarum solennium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

facis id spectet privatè ad Archidiaconum, uti simile quid habes in facultate conferendi.

Questio 665. Quodnam sit officium Archidiaconi quò ad Chorum?

R Esp. primò in genere: in choro habere Archidiaconum primam Dignitatem post pontificalem; aliisque ibidem superiorem & majorem haberi; pronunciat Barbof. *lur. eccl'es. l. i. c. 24. num. 20.* spectare ad eum ratione proprii muneris in absentia Episcopi ejusque Vicarii regimèn chori, sit Pignat. *tom. 4. conf. 183. n. 1.* Dátque ipsè ordinem gereñdorum in choro. Pignat. *loc. cit. num. 2.* citans Barbof. *de Can. & Dignit. c. 5. num. 20.* Grammat. *decis. 24. num. 7.* & Rotam apud Pur. *decis. 8. num. 3. l. 3.*

2. Resp. secundò in specie: ad illum permanentem in choro spectat in principio Matutini, Horarum Canonicarum & Vesperarum intinmare *Pater noster.* Item hoc recitato; dare manu signum, ut incipiatur: *Domine labia.* vel *Deus in adiutorium.* Item ad primam dicere: *Dies & alius nostrus &c. Adjuutorium nostrum &c. Deus nos benedicat &c. ad Completorium: Noctem quietam &c. Benedicat & custodiat &c. & in fine Horarum & Matutini: Dominus det nobis &c. & atequam signum per ipsum decur, nemo expleto officio è choro egredi debet. Barbof. *cit. c. 24. num. 20.* restans sic statuiffe S. Congr. Card. præpos. negot. Episc. & Regular. *in Theatina sub die 18. April. 1617.* Pignat. *cit. conf. 183. num. 3. & num. 2.* ubi, quòd Archidiaconus Cathedralis, ut prima dignitas post pontificalem, dum est in choro, recognosci debeat tanquam superior & major, & ad ipsum spectent nuntus & versiculi superiores, & officio finito dare signum egressus à choro, & licentiam exeundi atequam sit finitum &c. Declaratum sit in dicta *Theatina.* sic *c. officium. de off. Archid.* dicitur, ipsum omne officium ecclesiasticum providendo Lectiones & Responsorium in matrice ecclesia dare debere & auscultare, in tantum, ut nullus Evangelium aut Epistolam, responsorium vel quamlibet in ecclesia Lectionem legat & canter, donec ab illo auscultetur. Verumtamen, cum sæpius inter Archidiaconum & Primicerium seu Cantorem excitata fuerit controversia super officium dirigendi chorum; teste Pignat. *tom. 4. conf. 27. à num. 1.* nonnunquam in favorem Cantoris rescriptit S. Congreg. Rituum, ut videre est apud eundem in *Cassanensi. s. Martii 1633.* ubi: Cantoris dignitatis in Cathedrali munus est, distribuere Lectiones, Antiphonas & prophetias, chorum regere & gubernare, ordinare tabellas & functiones ecclesiasticas per turnum ordine successivo; nec non dicere potest, quòd & quæ ducendæ dirigendæ processiones, &c. Quandoque è contrà in favorem Archidiaconi declarasse visa est eadem S. Congregatio, ut videre est apud Pignat. *loc. cit. num. 1. & seq.* ubi Archidiaconus opponens se dictæ Ecclesiæ Cantori exercenti ista munia, juxta præscriptum illud S. Congr. aliam attulit de 17. Sept. ejusdem anni in favorem sui emanatam declarationem, in qua statuitur primò, Capitulares de choro exire volentes ab Archidiacono primà dignitate, si præfens est, veniam petere debere. Secundò tabellam, in qua describi debent illi, per quos exercendæ sunt functiones ecclesiasticæ per turnum, ad Archidia-*

conum spectare, præscribere & ordinare: Cantoris autem munus esse chorum regere, juxta præscriptum in tabella. Tertio ad Archidiaconum spectare, pro inchoando divino officio & pro discessu à choro &c. dare signum. Quas tamen S. Congregationis declarationes hac ratione conciliare nititur Pignat. *loc. cit. n. 7.* Quòd præter functiones, quæ in prima illa S. Congreg. declaratione speciatim in favorem Primicerii sunt expressæ, aliæ supersint, de quibus favore Archidiaconi potuit S. Congr. intelligere; nempe nominare sacerdotes, qui debeant celebrare & canere Missam, item Diaconos & Subdiaconos, & alia facere, quæ spectant ad altare; non autem ad cantum & chorum, cujus directio nedum est reservata Cantori in prima declaratione, sed & in secunda, licet hæc emanarit instante Archidiacono. & hæc quidem, ut ait Pignat. *num. 8.* conformiter dispositioni juris communis in *c. prælati. d. 25.* in quo exprimuntur omnia munia Primicerii à munitis & officio Archidiaconi distincta juxta redorem primæ declarationis ante relatæ. Videtur nihilominus quòd ad hæc quoque deferendum consuetudini; præsertim immemoriali ecclesiarum particularium; constitutiones enim & consuetudines per diversa loca prævalent in officiis. Fagn. *in c. ad hac. de off. Archid. n. 13.* ex Innoc. & juxta *c. cum olim. de consuetud.* Quamvis Pignat. *loc. cit. num. 9.* asserat, ad confundenda hæc munia Cantoris & Archidiaconi non sufficere, quòd eorum prædecessores sic concordarint, si concordia hæc confirmata non fuerit autoritate pontificia; eò quòd juxta Trid. *sess. 6. c. 4. Extrav. Arbitraria de rebus Eccl. non alien. & c. veniens. de transact.* Transactio inter personas ecclesiasticas nisi sit confirmata à Papâ speciatim ex certa scientia cum causa cognitione, non teneat (intelligitur quòd ad ligandos successores) & concordia non confirmata ex certa scientia à Trident. fuerint sublata; licet jungat idem Pignat. quòd in materia præminentiarum concordia coram Ordinario facta à prædecessoribus liget successores, etiam sine beneplacito Apostolico, indicasse Rotam apud Seraph. *decis. 36. & in Consentin. præcedentia. 6. Jun. 1618. coram Dunozerro.*

Quest. 666. Quodnam sit officium Archidiaconi circa celebrationem Missarum solennium?

R Esp. primò: præter ea, quæ hac de re dicta sunt supra ad Archidiaconum spectare omnia, quæ ad divinorum celebrationem (inter quæ videtur præcipuum celebratio Missarum: pertinent, ait Pignat. *cit. conf. 27. n. 6.* citans Gl. & DD. communiter in *c. 2. de off. Archid.* Nihilominus Archipresbyterum debere providere cuncta, quæ in Sacerdotum ministerio sunt præstanda, dicitur *c. ministerium. de off. Archid.* juxta quæ Host. in *sum. de off. Archip. s. qua pertinent.* ait, Archipresbyterum debere providere ministerium presbyterorum Cardinalium, id est, ecclesiam Regentium, sic dictorum à cardine, quo ostium sustentatur, ut idem Host. cumque dicta decretalis ministerium aperte concedat Archipresbytero, ut provideat cuncta præstanda in ministerio Sacerdotum, exceptis istis, quæ sunt prohibita, quæ omnia sunt Ordinis Episcopalis; & exceptio firmet Regulam in casibus non exceptis, sequitur in omnibus, quæ ad Sacerdotum ministerium spectant, & non sunt Ordinis Episcopalis (inter quæ utique est quoque celebra-

celebratio Missarum) Archipresbyterum esse præordinatorem, hæcque eum per se præstare debere aut aliis committere. Fagn. *in c. ad hæc. num. 11. & 12. Quin & c. 1. de off. Archip.* expressè & speciatim attribuitur Archipresbytero, ut Missarum solennia celebret. Unde jam celebrationem Missarum solennium absente Episcopo non spectare de jure ad Archidiaconum, sed ad Archipresbyterum, fusè defendit Fagn. *loc. cit. à num. 13. per plures num. seq. ubi: non ob stare, quòd Host. loc. cit. postquam explicaret jus Archipresbyteri quòd ad divinorum celebrationem, subdat; illud spectare principaliter ad Archidiaconum; & secundariò ad Archipresbyterum sub Archidiacono; eò quòd Host. non asserat id convenire Archidiacono de jure, sed de consuetudine, ubi nimirum sic habent diversæ ecclesia. Uti etiam textus c. officium. de off. Archid. maximè favens Archidiacono, & pugnare visum cum c. Ministerium. de off. Archip. loquitur de consuetudine, quæ ubi non est, non competit Archidiacono jus ordinandi officium ecclesiasticum. pro quo Fagn. citat Jo. And. *in c. ad hæc. dicentem, omnia, quæ in citata decretali ad hæc. de jure spectare ad Archidiaconum; cetera verò omnia, quæ continentur in cit. c. officium & reliquo rit. de off. Archid. procedere de consuetudine, quam nisi probet Archidiaconus, debeat succumbere: adeòque jam jus celebrandi divina competere Archipresbytero de jure; Archidiacono verò tantum, ubi est consuetudo. Item, ut Fagn. num. 16. non ob stare, quòd ad Archidiaconum spectent omnia sub Episcopo; cum sit illius Vicarius in omnibus; & ad Archipresbyterum omne sub Archidiacono; adeò, ut post Episcopum Archidiaconus omnibus præsit; eò quòd id optimè sic intelligi possit, ut dicta quidem ministeria spectent quidem de jure ad Archipresbyterum, & non ad Archidiaconum; Archipresbyter tamen, etiam cum illa præstat, subfit Archidiacono; adeò ut ab eo visitari & corrigi possit, & si in eis perperam quid aut inordinatè gesserit, coerceri, uti id de jure spectat ad Archidiaconum. Item, ut habet num. 17. non ob stare, si ex eo nudum Archipresbyterum in hæc debere cedere Archidiacono, quòd Archidiaconus hic & nunc sit presbyter, adeòque jam Ordine par Archipresbytero, & eo major administratione, ne alioquin ob susceptum ab Archidiacono sacerdotium, is jam posset Archipresbytero præripere ministeria omnia ad Archipresbyterum de jure spectantia, subvertatur totus titulus de off. Archipresbyteri; ac ita si, quæ jura miro ordine constituenta hæc duas dignitates ad relevandum Episcopum, assignando cuique sua propria munia, nihilque magis abhorrentia, quam unum occupare officia plurium. c. singula. dist. 29. dependerent à solius Archidiaconi voluntate, hic tot curis implicitus vix par illis esse posset. E contra Archipresbyter omni jure sibi adempto ludibrio omnibus esset. Ad hæc, ut habet Fagn. num. 19. & 20. quemadmodum ratio, cur Archipresbyter præsit presbyteris, & presbyteratus illis officiis, non est Ordo presbyteratus, utpote in quòd ei æquales sunt ceteri presbyteri; sed quia id specialiter ejus dignitati à jure annexum; ita multò minùs Sacerdotium, ad quod**

promotus est Archidiaconus ratio esse potest; cur ea, quæ spectant hac in parte ad Archipresbyterum, sibi sumere possit Archidiaconus; quin potius dicendum, eum ratione hujus Ordinis tanquam unum ex presbyteris Cardinalibus, de quibus *cit. c. ministerium*, quo ad celebrationem divinorum subesse Archipresbytero ut presbyterorum capiti. Denique, quòd facit pro hac sententia, Archidiaconus per accidens est presbyter, utpote cujus dignitati tantum annexus est Ordo diaconatus; Archipresbyter verò per se est presbyter, & ejus dignitati per se annexus Presbyteratus; Ordines enim sacri non annexuntur personis sed dignitatibus, ut patet ex Trident. *sess. 22. c. 4.* proinde ex officio incumbit Archipresbytero celebratio Missarum, & nequaquam ille Ordo Archidiacono accidentaliter attendendus in illo in præjudicium Archipresbyteri, cui is est naturalis; neque ex inde sequitur, quòd Archidiaconus sit par Ordine Archipresbytero quòd ad hoc, ut in celebratione Missarum sit ei præferendus, Fagn. *numer. 20.* Uti & hoc confirmatur ex eo, quòd Canonici habentes Canonicatus Diaconales, licet sint presbyteri, Missam solennem non celebrent, sed inserviant in officio Diaconi. Quin & in Capella pontificia Cardinales Diaconi, licet in presbyteros ordinati, & habeant Archiepiscopatus, tamen non celebrent, sed assistant celebranti in officio Diaconi, & sedent ultimipost Cardinales presbyteros. Fagn. *num. 21.*

2. Eidem sententiæ iisdemque principiis inheret Pignat. *Tom. 1. consult. 6.* ubi non tantum *num. 4.* ait, quòd ad Archidiaconum spectet munus celebrandi Missas solennes, quando Archipresbyter est impeditus (loquitur autem de Ecclesia, in qua de consuetudine Archipresbyteratus est prima dignitas sacerdotalis, & Archidiaconatus dignitas tertia Diaconalis) sed & *num. 10.* censet, functiones pontificales & Missas solennes celebrare spectare potius ad Primicerium, tamen si Primicerius in ea ecclesia non esset, nisi dignitas quarta sacerdotalis, innixus, ut ait, generali regulæ, quæ nimirum in hac materia potissimum attendenda est distinctio Ordinum juxta *c. statuimus. de major. & obed. & ibi DD.* passim. Adeòque cum Archidiaconatus sit dignitas Diaconalis, non potest nec debet exercere munia, quæ spectant ad dignitatem vel præbendam sacerdotalem; nec exinde, quòd Archidiaconus pro libitu suscipiat Presbyterium, possit exercere, quæ sunt destinata dignitatibus & præbendis sacerdotalibus; eò quòd qualitas superinducta non sit habenda in consideratione in ordine ad has functiones, in quibus attenditur dignitas, cui per se & ex statuto inest talis Ordo. Neque incongruum sit, unam eandemque personam ob varios respectus censeri diverso jure, & sic unum in uno casu esse majorem & digniorem alio, & in alio minùs dignum eodem. Pignat. *loc. cit. num. 12.* citans Decium *in c. sanè. de off. delegat. Tiraquel. de Nobilit. c. 10. num. 11. Menoch. conf. 902. num. 71. & seq.* Adeòque nec incongruum, minùs dignum, qualis est Archipresbyter, ratione administrationis respectu Archidiaconi, præferri in his functionibus magis digno juxta *c. Officium. de off. Archid. & Archip. Pignat. cit. nu. 12.* citans Nav. *Conf. 636.*

num. 1. Menoch. *conf.* 51. n. 56. &c. incongruum verò & non minus absurdum, Archidiaconum se ingerere in illis functionibus, quæ spectant ex instituto ad Ordinem sacerdotalem, quam Archipresbyterum vel Primicerium exercere ea, quæ propria sunt Ordini diaconali. Quia & ait Pigu. *loc. cit.* esse contra jus publicum consuetudinem illam, quæ dignitas diaconalis illa exercet, quæ sunt dignitatis sacerdotalis, pro ut citat Decium *conf.* 21. nu. 4. & *seq.* Abbas. *Conf.* 21. num. 1. & 5. præsertim cum sanctum sit non solum à jure communi, sed & statutario, ne hujusmodi consuetudo attendatur constituta dignitatum distinctione in Sacerdotales, Diaconales, Subdiaconales.

3. Verumtamen in contrarium est manifesta, & in hac materia singularis resolutio Rotæ in *Viterbiensi celebrationis Missarum 11. Decemb. 1609. coram Card. Sacrato.* Quam verbotenus recitatam vide apud Barbof. *de jur. eccles. v. 24. num. 44.* & est in impressis *decis.* 244. p. 3. recent. ubi resolvitur Archidiaconum, si Sacerdos est; in celebratione Missarum, Episcopo absente præferendum Archipresbytero, diciturque id ipsum beneficium auctoritate (nimirum Host. in *cap. 1. de off. Archip.* quem sequuntur ibi Jo. And. Archid. Butr. Item Bero. *Conf.* 22. num. 31. l. 1. Tusch. v. *Archid. concl.* 482. num. 15.) & ratione, nempe quia Archidiaconus simpliciter loquendo est dignior & eminentior Archipresbytero, ideoque illum tam intra, quam extra ecclesiam præcedere debet, ut Barbat. *Conf.* 5. l. 2. per tot. Conveniens verò sit majestati SS. Sacramenti & decentiæ ecclesiæ, ut per digniorem celebretur, nisi aliàs obstat defectus Ordinum. Diluuntur quoque, quæ in contrarium asseruntur, nempe quòd hoc munus specialiter demandatum Archipresbytero. *c. 1. de off. Archip.* non enim propterea prohibeatur Archidiacono, si ex aliis juris Regulis potest ad illum spectare; cum novum non sit in jure, idem officium competere pluribus, ordinativè tamen ita ut unus alteri præferatur, ut in terminis celebrationis Missarum Bero. *loc. cit.* n. 23. Item alterum, quòd celebratio Missarum sit ex iis, quæ spectant ad Ordines, in iis verò Archipresbyter sit major Archidiacono, & Sacerdotium per se sit annexum Presbyteratui. Præterquam enim dum Archidiaconus est Sacerdos, eo major est Ordine Archipresbytero, Ordo sacerdotalis non inest dignitati, sed personæ, in cuius anima imprimitur Character, & licet una dignitas requirat personam majoris Ordinis quam altera, non tamen ideo dici possit propriè, quòd una dignitas sit Ordine sacro major altera; adeoque jam parum referat, quòd qualitas Sacerdotis sit accidentalis Archidiaconatui; eò quòd si considerentur solæ dignitates, nullo modo eis inest Ordo sacer; si autem attendantur personæ, utrique inest accidentaliter, unde jam in hoc sunt pares, illa debet præferri, quæ est ceteris est dignior. Ad quam decisionem Rotæ non aliud respondet Fagnanus *loc. cit.* num. 21. quàm: certè obstant jura & fundamenta superioris ponderata. Huic quoque sententiæ & decisionem Rotæ inhæret Lotter. *L. 1. g. 16. à n. 144.* ubi: in divinis Archidiacono videtur præferri Archipresbyter. Quod tamen provenit ex mera contingentia; quia Archidiaconus non sit presbyter; si enim initiatus sit sacro Presbyte-

ratu Ordine, & velit ipse celebrare, nihil est, quin etiam in divinis, ipsaque Missæ celebratione is præferri debeat, ut docuit Host. Bero &c. & probavit Rora in *Viterbiensi.* Licet, ut addit Lotter. *nu. 116. & seq.* in hac re semper prævaleat consuetudo, ut Host. *loc. cit.* Ruin. *conf.* 156. num. 4. l. 4. Seraph. *decis.* 716. num. 1. quantumcunque repugnet juri communi, ut idem Seraph. *decis.* 335. num. 3. & *decis.* 964. num. 1. modò non ita repugnet, ut sonet in meram corruptelam, ut Abb. *conf.* 155. num. 11. l. 4.

4. In specie verò ad funera Magnatum impedito Episcopo, vel etiam Sede vacante, Missam solennem celebrare spectare ad Archidiaconum tanquam primam dignitatem, & eo impedito ad secundam dignitatem, & sic gradatim ad alias dignitates; eò quòd dignitates illæ præferantur omnibus aliis, etiam Vicario Capitulari in his, quæ spectant ad exercitium Ordinis, tradit Pignat. *Tom. 4. conf.* 183. num. 9.

Quæstio 667. Quòdam sit Officium Archidiaconi in assistendo & ministrando Episcopo.

RESP. ad officium Archidiaconi spectat, Episcopo ministrare, ut censuit S. Congreg. Rituum in *una Pisauriens.* 10. Jun. 1600. Barbof. *jur. eccles.* L. 1. c. 24. num. 18. & Episcopo solenniter celebraturo, S. Evangelium, si voluerit, legere. Barbof. *ibid.* Sic in ipsa Ordinatione, & in consecratione chrysmatis & aliis similibus ministrare debet. Barbof. *loc. cit.* num. 22. in fine, citans *c. Acolytus. c. Ostiarius. dist. 23.* Item Episcopo solenniter celebranti, vel Missam solennem & Vesperas audienti à dexteris assistere debet. Barbof. *loc. cit.* num. 23. citans Castald. in *pr. cerem.* l. 1. sect. 8. c. 7. num. 3. Sic debere illum exercere officium presbyteri assistentis cum pluviali Episcopo solenniter celebranti juxta plures S. Cong. Rituum responsiones, ait Pignat. *Tom. 4. conf.* 183. num. 7. Barbof. *loc. cit.* num. 50. ubi etiam, quòd debeat Episcopo candelam & palmam benedictam ministrare, si sit in sacerdotali Ordine, ut Cong. Rituum in *Reatina.* 10. Jan. 1609. & ex quo Archidiaconus debet exercere officium presbyteri assistentis, etiam debere illum assistere Episcopo prædicanti, *ceremoniale.* L. 2. c. 8. disponente de Missa solenni Episcopo celebrante, quòd Episcopo prædicante ad ejus dexteram sedere debeat presbyter ille assistens, & sic ille idem assistens celebrationi Missæ. Pignat. *loc. cit.* num. 10. Verùm quòd ad assistentiam illam, quæ in officio presbyteri assistit Episcopo solenniter celebranti supponunt AA. Archidiaconatum esse primam dignitatem; & ubi talis non est, non competere id Archidiacono, sed primæ dignitati. Sic enim expressè Barbof. *cit. num.* 50. Archidiaconus, si sit prima dignitas, debet exercere officium presbyteri assistentis &c. Pignat. *cit. n.* 7. Archidiaconus prima dignitas, debet exercere officium presbyteri assistentis Episcopo pontificaliter celebranti; & illa assistentia semper facienda est à prima dignitate, quocumque nomine nuncupetur. Unde absente aut impedito Archidiacono, ea procul dubio pertinet gradatim ad alias dignitates, & demum ad Canonicos, ut S. Cong.